

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาประชากรในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิค การสอนแบบยูเซฟัสเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 4 แผน แผนละ 2 คาบ รวม 8 คาบแบบประเมินแผนการเรียนรู้จำนวน 4 แผน และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 30 ข้อวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการศึกษา

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา จังหวัดเชียงใหม่ 4 แผนๆ ละ 2 คาบ รวม 8 คาบ คือ

- แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เก่งแค่ไหนลองมาดับไฟป่า
- แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กลเม็ดแก้เผื่อน้ำป่า
- แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เดอะสตาร์คันควาเดินถล่ม
- แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ปลุกปัญญาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน

ในแต่ละแผนประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการการเรียนรู้ สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล ผู้ศึกษาได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ กระบวนการวัดผลประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ บันทึกหลังการสอน การใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส ผู้ศึกษาได้สร้างตามขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหาแบบยูเซฟัส (ธีระ ฤทธิทอง) ดังนี้ สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา วิธีการป้องกัน แนวทางแก้ไข

ปัญหาทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยแต่ละแผนการเรียนรู้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้

2. ได้ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เก่งแค่ไหนลองมาดับไฟป่า มีผลรวมเฉลี่ยทุกด้าน มีความเหมาะสมมาก โดยเฉพาะในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ และกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กลเม็ดแก้ไฟค้ำป่า มีผลรวมเฉลี่ยทุกด้านมีความเหมาะสมมากโดยเฉพาะในด้านสาระสำคัญ

แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เดอะสตาร์ค้นคว้าดินถล่ม มีผลรวมเฉลี่ยทุกด้านมีความเหมาะสมมาก โดยเฉพาะในด้านสาระสำคัญ

แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ปลุปัญญานุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน มีผลรวมเฉลี่ยทุกด้านมีความเหมาะสมมาก โดยเฉพาะในด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพโดยรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกแผนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา รวมทั้งครอบคลุมสาระด้านพุทธิพิสัย

ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีความชัดเจนในการใช้ภาษาและวัดได้ มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา กิจกรรมและการวัดผล

ด้านสาระสำคัญกำหนดมีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีความถูกต้องแสดงคิดรวบยอดและเหมาะสมกับผู้เรียน

ด้านสาระการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ ถูกต้อง สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการสอน เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจมีประโยชน์ต่อผู้เรียน มีการจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาสาระ

ด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาตามกระบวนการเรียนรู้แบบยูเซฟัส คือ การศึกษาสภาพปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา วิธีการป้องกัน แนวทางแก้ไขปัญหาทางเลือกในการแก้ปัญหา กระตุ้นให้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้มีประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน นำความรู้ไปใช้ได้มีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์

จากการเรียนกับชีวิตจริงส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูล แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ด้านการกำหนดสื่อ/แหล่งเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้รวดเร็วขึ้น มองเห็นสิ่งที่เรียนอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อหลายมิติ เช่น สื่อจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี มีการเชื่อมโยงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

ด้านการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย ใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย มีการระบุเครื่องมือ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 แผนฯ ละ 2 คาบ รวมทั้งหมด 8 คาบ คือ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เก่งแค่ไหนลองมาดับไฟป่า แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กลเม็ดแก้เผื่อน้ำป่า แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เดอะสตาร์ค้นคว้าดินถล่ม และแผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ป्लูกปัญญาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน โดยแต่ละแผนการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามหลักการสร้างแผนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาและเนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการค้นคว้าเป็นอย่างดี มีการศึกษาทฤษฎีหลักการสร้าง อีกทั้งการสร้างแผนการเรียนรู้ได้ดำเนินการตามขั้นตอน มีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ประเมินแผนการเรียนรู้คอยให้คำแนะนำ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้ใช้เวลานานในการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้ทำการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด รวมทั้งรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา หลักการรูปแบบการเขียนแผนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา และแนวทางการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อารักษ์ ใจเที่ยง (2540, หน้า 203) ที่กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และทิสนา แจมมณี (ทิสนา แจมมณี 2548, หน้า 16) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ

ของแผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วยหัวข้อ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การวัดและประเมินผล บันทึกหลังการสอน ซึ่งระบุไว้ 3 ประการ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษา เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน จึงได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ (สาระแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสาระการเรียนรู้ตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน) จุดประสงค์การเรียนรู้ เชื่อมโยงหน่วยการเรียนรู้และออกแบบการเรียนรู้ โดยเลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนด เวลา ระบุ ระดับชั้น วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์ เลือกกิจกรรมและวิธีการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนรู้ เลือกสื่ออุปกรณ์ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ จัดลำดับ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และประเมินผล ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545, หน้า 22-23) ที่ได้เสนอขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ว่า เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ตั้งชื่อเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเวลา ระบุระดับชั้น วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้คำที่เป็นแบบรูปธรรม เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมและวิธีการสอนที่เหมาะสม เลือกสื่ออุปกรณ์ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสม จัดลำดับขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดการวัดผลประเมินผล ซึ่งขั้นตอนดังกล่าว ผู้ศึกษากำหนดองค์ประกอบของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดกระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

การประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟิส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าทั้ง 4 แผน มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากผู้ศึกษาได้ศึกษาทฤษฎีและเอกสาร และทำตามขั้นตอนดังนี้ คือ ศึกษาหลักการ วิธีการ และรูปแบบของแผนการเรียนรู้แบบร่วมมือจาก หนังสือเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาแผนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นกรอบการสร้าง แล้วจึงสร้างแผนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาตามกรอบที่กำหนด ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา รูปแบบของแผนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา และขั้นตอนการเขียน

แผนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา เมื่อสร้างแผนการเรียนรู้แล้วได้มีการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ชำนาญการด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อารมณ์ ใจเที่ยง (2540, หน้า 154) ที่ว่าแผนการเรียนรู้ที่ดี ต้องสอดคล้องกับหลักสูตร และแนวการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ นำไปใช้สอนจริงอย่างมีประสิทธิภาพ เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด มีความกระชับชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้สอนได้ และทุกหัวข้อในแผนการสอน มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา จังหวัดเชียงใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาแผนแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและแนวการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอน
2. การสร้างแผนการแผนการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากจะตรวจสอบโดยผู้ประเมินแล้ว ควรนำไปทดลองสอนจริงกับผู้เรียนด้วย
3. ควรมีการประเมินแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. ควรมีการสร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส ไปทดลองใช้กับช่วงชั้นอื่นๆ เพื่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับทรัพยากรธรรมชาติในเชิงสร้างสรรค์
3. ควรมีการสร้างแผนการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบยูเซฟัส ไปทดลองใช้กับเนื้อหาอื่นๆ ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม